

BAJAI FÜGGETLEN ÚJSÁG

POLITIKAI HETILAP

A bajai függetlenségi és 48-as párt hivatalos közlönye.

Megjelenik minden szombaton.

Kiadó: ifj. Wagner Antal könyvkereskedő.	Felelős szerkesztő: Dr. Valentin Emil	Főszerkesztő: Dr. Rajk Aladár orsz. képvis.	Főmunkatárs: Dr. Nyiraty János	Előfizetési árak: Egész évre 6 kor. Fél évre 3 kor. Negyed évre 1.50. Egyes szám ára 12 fillér.
---	---	--	--	--

A horvát válság.

Horvát válságot eddigél nálunk nem ismertek, ez egy újabb keletű politikai állapot, a melyről jó lesz nagyon sokat gondolkodni.

Hogy a dolgot megérthessük, vissza kell mennünk a dolog eredetére.

A volt szabadelvű párt uralma mellett Horvátországban a báni méltóságot olyan ember foglalta el, ki Bécs és a magyar kormány megegyezése mellett neveztetett ki formailag, mint magyar méltóság, ezen diszes állásba.

Minthogy pedig maga a volt szabadelvűpárti kormányok teljesen Bécsből függték és ezt Horvátországban is tudták, ennek folytán a horvát politikusok összeköttetéseket tartottak fenn épúgy Bécsben, mint Budapesten. Tekintettel arra, hogy a bán a magyar kormány exponense is volt, így a mindenkori magyar kormánynak megfelelő és tetsző többséget iparkodott és sikerült is a bánnak Horvátországban megválasztatni. Sikerült ez neki, annyival is inkább, mivel a nálunk divatban volt megvesz-

tegetés, etetés és itatáson kívül sokkal több fegyvere állott rendelkezésére a fenyegetés és elnyomás terén, mivel Horvátországnak nem volt akkora sajtó szabadsága, mint nekünk és egyébként is magában a horvát tartománygyűlésen is drákói jogokat gyakorolhatott a bán.

Ezen uralomnak azután az lett a következménye és erre nagyon kell ügyelnünk, hogy a horvátok minden nemzeti sérelmeiket azonosították a magyar kormányok, de a magyar nemzet érdekeivel és igényeivel szemben olyannyira, hogy testvéri szeretet helyett mély gyűlölet támadt a magyarok ellen. Minthogy pedig a magyarok ellen gyűlöletet éreztek és ezt nyilvánították is, a Horvátországban élő magyar ajkuak mindig a szabadelvűpárti magyar kormány jelöltjeit támogatták. Ez így volt évtizedeken át. Midőn azonban a magyar nemzeti pártok, illetve a koalíció kezdett többségbe jutni, az egyik horvát párt vezetői megértették Kossuth Ferenc pártvezérünknek azon intencióját, hogy a horvátokat a magyar ügy mellé megnyerje és viszont úgy, hogy egymást támogas-

sák, akkor ezen párt a Bécs elleni küzdelem jelszavát írta zászlajára és a horvát érdekeket összeegyeztette a magyar érdekekkel.

Igy történt meg azután, hogy a mikor már a koalíció a kormányt átvehette, a magyarbarát párt már Horvátországban is többségre került és a horvátok támogatták a magyar koalíciót a parlamentben is. *Azon visszás helyzet állott elő Horvátországban, hogy a magyar ajku volt szabadelvű párti lakosság azon párthoz tartozott, mely a magyar nemzeti kormánynak ellensége és a horvát nyelvű és érzelmű lakosság többsége lett a legnagyobb tulipános és a koalíciónak pártolója.*

Baj azonban idáig nem történt. Ugyanis mindig megtalálták a közéletet, a kormány és a horvát pártok vezetői megegyeztek az egyes kérdésekben és így a horvát képviselők egyik nagy támaszát képezték a nemzeti kormánynak.

Mi sem természetesebb, hogy a horvátok azért támogatták a koalíciót, mivel úgy vélték, hogy nemzeti igényeiket úgy könnyebben elégíthetik ki. A ma-

TÁRCA.

Bevezetés a filozófiába.

A „Bajai Független Újság“ eredeti tárcája.

Dr. Krausz Jakab ily című tanulmányát szerző engedelmével kivonatban ismerteti **D. B.**

(Folytatás)

Hume (1711—1766) a Locke rendszerének mesterét felülmuló folytatója, az előkészítője Kantnak, a kivel a filozófia új korának harmadik szaka kezdődik. Ez a legmélyebb angol gondolkodó azt hirdeti, hogy a tapasztalás maga még nem elegendő az ismeretszerzéshez. A tapasztalat csak adatokat szolgáltat, de a gondolkodás dolgozza azt fel, összehasonlítás, egybekapcsolás, kételkedés, a gondolat tartalmának boncolása, ítéletalkotás által teszi meg ismeretté. Kant volt az ki e gondolatmenetből kiindulva vizsgálata tárgyává teszi magát az észet, működésének törvényeit, hogy így aztán kitűnjék, mennyi és milyen értékű voltaképpen a mi tudásunk.

Kant (1724—1804) az ő nagy művében »Kritik der reinen Vernunft«-ban (A tiszta ész kritikája) rakja le korszakalkotó elveit, oly nehezen érthetőleg, hogy egy nagy irodalom alig tudta azt a kellő világossággal

feltárni. Rendszere a racionalizmus és az empirizmus szélsőségeit egyenliti ki, mondván, hogy a tapasztalásból merítjük ugyan tudásunkat, de a tapasztalat lehetőségének feltételei elménkben vannak megadva. Megállapítja, hogy a tér és az idő szemléletek és nem fogalmak és megállapítja, hogy a szemléletek nem tőlünk független objectív valóságok. Mert a tér csak a mi külső érzékünk alakja, úgy miként az idő a belső érzéké. Mindkettő subjectív valami, mely megelőzi a tartalmat, a térbeli tárgyakat és a belső állapotokat és ez is, az is, e formákhoz alkalmazkodik. A mi érzékeink nem adják a dolgokat úgy a mint vannak (Ding an sich), hanem csak úgy, a mint azok, mint valami szemüveggel felruházott, érzékiségünknek, megjelennek. Nem magát a világot, csak jelenségét látjuk, melynek formáját mi szolgáltatjuk. Az emberi szellem már most a maga formája szerint nemcsak észreveszi a tárgyakat, hanem rendezi, összekapcsolja, csoportosítja. De a mint érzékiségünknek van két a priori formája, a tér és idő, úgy van az értelemnek is, még pedig 12 kategóriája. E kategóriák alkotják a fogalmakat. A tapasztalati tudás tehát ép úgy függ e kategóriáktól, mint a szemléletek, érzékiségünk formáitól. Ez se mutatja tehát a világot olyannak a milyen, hanem a minőnek

elménk szerkezeténél fogva mi látjuk. Elménk tehát nem tükör, melyen a külvilág dolgai letükröződnek, hanem elménk maga alkotója a tapasztalatnak. Az elménk szerkezete fix, az nem alkalmazkodhatik a világhoz, a világ formálódik olyanná, a minőnek ez a szerkezet mutatja. Minden szemléletben és fogalmakban jelenik meg előttünk. Szemléletek, fogalmak nélkül vakok és a fogalom szemlélet nélkül üres, tartalmatlan. — Nem kisebb jelentőségű Kant állásfoglalása az erkölcsiség kérdésében. A világot értelmünk természete szerint ismerjük meg. Azt a világot, melyet nekünk értelmünk mutat és nem azt az igazit, a milyen: a magánvalót, a Ding an sich-et a noumenon-t. Ez tőlünk független, ez megismerhetlen. A mi általunk látható az ennek csak tüneténe. De ha elménk ilyen határolt, lehet-e az az elme az emberben a fő? Nem. A fő bennünk a categorikus imperativus, az erkölcsi parancs: »Handle so, dass die Maxime deines Willens jederzeit zugleich als Princip einer allgemeinen Gesetzgebung gelten könne« (cselekedjél úgy, hogy akaratod alapelve, általános törvény gyanánt szolgálhasson) a fő bennünk nem az értelem, hanem cselekvésünk forrása, az akarat. Nem a gondolat az igazán isteni az emberben, hanem a szív, a kötelesség, a tett. És sokkal fontos-

gyar kormány természetesen azon volt, hogy ezen igények kielégíttessenek, de nem a magyar állameszme rovására. A többek között a magyar államvasutak kérdése került napirendre és tudvalevő dolog, hogy a magyar államvasutak hivatalos nyelve a magyar Horvátországban is. A horvátok pedig azt kívánják, hogy a horvát vonalakon a horvát legyen csupán a kötelező nyelv és ott ne legyen hivatalos kötelező nyelv a magyar.

Itt azután be kellett következnie az összeütközési pontnak. A magyar állameszme van veszélyeztetve egyrészt, másrészt pedig a magyar-horvát egyetértés. Mindkettő összefüggésben áll, a magyar-horvát egyetértés is szilárdítja a magyar állameszmét, de a magyar nyelv terjeszkedésével szemben másodrangú tényező. A kérdés nagyon nehéz, nagyon kényes, pláne ilyen nem konszolidált átmeneti állapotok mellett. *Ez a horvát válság a mely most már időnként a dolog természete szerint állandóan fog jelentkezni.*

Mint hogy pedig a mostani az első, a kormánynak elhatározása óriási fontossággal bír, de reméljük, hogy a magyar állameszme kívánalmának megfelelően fogja elintézni. — n.

Martinovics.

Halálának százti. enkettedik évfordulóján.

Irtá: Braun Samu.

A történelemnek sokszor hallgatni kell. A hatalmában őrzöngő cézárizmus, az ingatag

népuralom gyakran ráteszi kezét Klióra ki-mondva az erősebb szavát: Csend!

Igy keletkeznek a történeti titkok. Dolgok, melyekről nem szabad a világnak tudni, helyek, hová a tudomány nem léphet be; események, melyekről tilos írni, vagy beszélni, alkotják a sötét foltokat az Igazság arculatán.

A titokzatosságnak ilyen leplelvel van beburkolva az a véres tragédia is, melynek szomorú hősei a »magyar jakobinusok«, tanui egy elnyomott ország lakói voltak. A férfiút, az illumináltak vezérét, egyeseknek télistent, másoknak az ördög fiát, aki úgy feltudta tüzelni a lelkeket s olyan faklyát gyújtott meg a sötét éjszakában, hogy megsemmisítésére a legrégebb korbá mentek vissza büntető törvényekért, Martinovicsnak hívták. Mese-szerű, egy verista regényíró művébe való élet-története, mely attól a pillanattól kezdve, hogy a pesti rác adószedő szegényes lakában napvilágot látott, a generális kaszálon lejátszó végjelenetig a csalódások, félben maradt remények szakadtlanul megújuló sorának tekinthető. Ennek az új Catilinának, ki először mutatta meg azt az utat, melyen az 1848-iki modern Magyarország felépült, nem volt egész életében egy jó órája, egy igazán boldog napja sem. Ifjúkorában — mint minden szegény, de tanulni vágyó ifju — szerzetesek közé lépett; de szabadságra törő szellemének nyűg volt a szigorú zárdái fegyelem, dicsőséget szomjúhozó lelke minden oldalról hatalmas gátba, a klostrom szilárd kőfalába ütközött. Mene-külnie kellett. Tanított és csodálatos szorgalommal tanult, a kiugrott pap a lemergi egyetem tanára, Lipót császár udvari vegyészé lett. Közben írt olyan könyveket, melyek más országban talán hirt Lockok és Voltairek közti helyet szereztek volna neki, míg itt nálunk lenézés, megvetés lón osztályrésze.

Ekkor éri a második nagy csapás. A császár meghal és utódja a jámbor Ferenc menten elbocsájtja s csak hosszas fáradozásai után sikerül a szászvári apátságot megkapnia.

Ez időtől fogva végtelen nagyravágyását a boszú is növeli. Lelke, mely mohón szivta magába a francia és angol bölcselek tanait, eltelt a harag, a gyűlölet ki nem apadó érzeteivel. Büntetni, megtorolni akart a megbüntettet, a senki. Felemelni a hatalmasok ellen kezét, mely már akkor meg volt kötve és bilincsekbe verve, midőn a gondolat még meg sem fogant agyában. Minő lázálom! Csak exaltált főben keletkezhettek olyan eszme, azt hinni, hogy ledöntheti a százados előítélet, a maradiság határait; fantázia, háborgó lélek tűnő képe lehet, elébe vágni a történelemnek, harcba szállni a sötétséggel. Társulatai a »Reformáltak«, a »Polgár és Ember« társasága magukon hordják a meggondolatlan könnyelműség bélyegét s az az út, amelyen haladtak szükségképen a vérpadra vezetett. És mégis hányan álltak mellé, írók, tudósok, az ébredező ország színe, virága . .

Elvégeztetett. Az összeesküvést fölfedezték, tagjai a börtönben voltak. Nagy volt a »bűn«, de a büntetés is méltó volt hozzá. Ki kellett irtani őket, még nyomukat is elmosni az emberek emlékezetéből, elégetni irataikat, magukat a bakó kezére adni. Nem kísértjük meg vázolni a vezér lelkiállapotát. De elég annyi, hogy a börtön nem törte meg őt. Mikor ítéletét kihirdették: annál a résznél, hogy a haza ellen tört, ellentmondóan rázta fejét. Csak akkor hagyta el nyugalma, mikor megtudta, hogy barátai, a társulat igazgatói is vele halnak. Az a tudat, hogy nem csak maga, de ártatlan emberek bűnhődnek miatta, elviselhetetlen volt neki. Sirt, jajgatott, mint kint a vérmezőn, a négyszögben, hol köröskörül feketéllett a tömeg, a filiszterek, a hazafiak, a könnyen csüggedők, kik nem is tudva, hogy kiket veszítenek el, ott bámészkodtak tátott szájjal, látni az olesó komédiát. Hogy nézték őket! És a föld nem mozdult meg, az egek nem sötétültek el, dehogy; taps és a jól irányzott csapások feletti kacaj hallatszott. Szegény nemzet!

sabb tudnom, mikép cselekedjem, mint azt, hogy milyen a világ. A szív nemessége, az ember erkölcsi rendeltetése, a lényeges; az értelem csak eszköz ezek elérésére. — És a mig itt az etikában Rousseau filozófiája kétség-telenül nagy hatást gyakorol reá »Kritik der Urtheilskraft«-ban azzal éppen ellenkező álláspontra helyezkedik és abban az aestetikának, a művészetnek, a szépnek, világpozitív biztosít. Eddig a szép, disz, nála emelkedik élet-szükségletre. Ő látja meg a szépnek azt a legjellemzőbb vonását, hogy szép az a mi érdek nélkül tetszik. Kant lángeszében a világszellem eszmél önmagára. Anatómiai és filozófia ismeretek nélkül jut el az elme oly ismeretéhez, mely a mai tudománynak is még mindig alapul szolgál. Nem ismeri Dantét, Goethet, Shakespearet, Moliért, nem látott semmit a képzőművészet remekeiből és mégis ő fedi fel a művészi alkotó erő titkát, ő alapítja meg az aesthetika ma érvényes törvényeit, ő ad új irányt a szép felfogásának. És a legsodálatosabb, hogy a természettudományokkal nem foglalkozva felállítja a világ keletkezésének azt a nebularis elméletét (vagyis a csillagrendszernek az anyag ködszerű állapotából való kifejlődését), melyet később Laplace fejt ki. Nem csoda tehát, ha csaknem megmérhetetlen az a hatás, melyet Kant a maga és utókorára gyakorolt. Csak a róla és munkáiról szóló irodalom beláthatlan tömeget képez és minden utána következő filozófiai rendszer, Fichtéé, Schellingé, Hegelé, Herbarté, Schopenhaueré belőle indul ki.

A világ, mondja Kant, ránk nézve tüne-

mény. Hát én magam? Én is csak tünemény vagyok? Kie? Kinek a tüneménye és ki számára vagyok tünemény? És ha magamat megismerhetem mint valóságot, miért ne ismerhetném meg a világot? Kant e kérdésekre nem terjesztette ki figyelmét, nyilván azért, mert az én realitásában nem kételkedett és abban sem, hogy a jelenségek világán kívül van egy való világ is. A Kant utáni filozófia e kérdésekből indul ki, azokra akar feleletet adni.

Fichte, Kantnak a tanítványa, abban állapodik meg, hogy a tünemények, a képzetek világán kívül, nincs más valódi világ (Ding an sich); az egyedüli valóság a gondolkodó én, mely a képzetek világát létre hozza.

Schelling, Fichte tanítványa, az én helyébe egy abszolút szellemet tesz, miből minden származik és a mi mindenben jelen van. Az anorganikus világban mint vakeró, az organikusban mint szervező lélek, az emberben mint a magára eszmélő ész.

Hegel, Schelling tanítványa, szerint a létező lényege a gondolat. Az én alkotja gondolatából a világot. Tehát már az ellenkezőt tanítja mint Kant. Kant szerint nem tudhatunk még semmit a való világról, Hegel nemesak tud róla, de ő maga már meg is tudja teremteni.

Herbart szerint a magánvaló megismerhető. Tudásunknak ugyan nem lehet az közvetlen tárgya, de következtetések, spekulációk útján megközelíthető. A pusztá szemlélet ellentmondásait el kell enyésztetnünk a létet a látszattól szétválasztani, megkülönböztetni. Ez éppen

a tapasztalásfogalmak észszerű feldolgozása a filozófia feladata.

Schopenhauer is elfogadja a tünemények világát, de magát a világot is ismerni véli. A tünemények világa: képzet; a való világ: akarat. A magát igenlő, a szervetlenben mint vak törekvés, a növényekben mint tenyésztő erő, az állatban, emberben mint létfentartó életerőben megnyilvánuló akarat. Minden akarás, előző szükséglet, hiányt tételez fel. Azért az élet csupa szenvedés. (Pessimismus).

*

És ezzel elérkeztünk az ujkori filozófia negyedik szakához, a legújabb kor, a XIX. század filozófiájához.

A XVIII-ik század racionalizmusa a leg-túlzottabb optimizmus szélsőségébe esett. Az én mindenhatóságába vetett hit, a világboldogító eszmék termelése, a francia forradalom szent-háromságoszerű jelszava: csődöt mondtak, ellenhatást keltettek. Franciaországban önkényuralom váltja fel a forradalmat, keletkezik a »szent szövetség«, visszaállítják a társadalmi hierarchiát, uralomra lép a »felvilágosodott absolutizmus«, jelszavá lesz, hogy a »műveletlen tömeg« éretlen a politikai jogokra, Guizot »eurichisser vous« kiáltása proklamálja a pénzuralmat és az aranyborju imádatát. Lehanyaglik az idealizmus és annak optimizmusa és nyomába lép a pessimizmus, mely kimutatja, hogy a lét csupa szenvedés, hogy az emberi élet inga, mely a gyötrelmek és a lélekölő munka között leng. Az ábrándok szétfoszlanak és helyüket a realitás, a tények világa foglalják el. A filozófia ma-

A generális kaszálón piros a föld. Minden fűszálon véresebb ragyog, mártirok vére.

De az emberek mégsem nyugodtak. Van valami a levegőben, mi közelgő nagy eseményekre mutat. Mindenki érzi, hogy ez az elnyomatás, ártatlanok szenvedése, már nem tarthat soká, hogy el fog jönni bizonyosan az a kor, melyben minden jóra fordul. Népfelség általános emberi jogok nem lesznek többé lenge ködszerű ábrándok. És akkor megnyugodhatnak majd a fejtelten árnyak és a sápadt vezér apostol lesz. Nevét áhitattal tanítják, ha majdan beteljesül egyikük mondása: Laetus e trunco florebit!

Színház.

Ipam uram.

Május 17.

Dr. Major Simon népszínművét, ha jellemezni akarnánk, úgy azt lehetne mondani, hogy hasonlít a férfiúhoz, aki nagyot suhint a füttykösével, hogy azután elejtse és a kisujjával megkotorja a homokot. A darab meseje ez: Ipam uram, aki özvegyi szerelemmel szereti menyét, aki férjével nagy boldogságban él. Amikor a férj vásáron van és csak reggelre várják haza, Ipam uram szerelmet vall menyének és megakarja ejteni. A menyecske ellentáll és a nagy vitatkozás hevében megjelenik a férj, aki a lárma okát tudakolván, a menyecske magát a hűtlenségben mondja vétkesnek, hogy férje ne szálljon szembe atyjával. A férj elűzi feleségét, ipam uram öngyilkos lesz, végre a néni megjelenik és felvilágosítja a férjet hitvese hűtlenségéről, sőt bemutatja Ipam uram írásos vallomását is egy levél formájában. Ime a megírásra és megoldásra érdemes problema, mely e szerzőnél ellapul. Az előadás a gyengébbek közül való volt. Csak *Ruzsinszky* Ilona, *Nagy Imre*, *Farkas Béla* és *Márton* álltak helyt szerepeikben. *Markovits Margit* megint nem neki való szerepet kapott. Szinte kirítt a szokatlan milieuból.

gas szárnyalásából alászáll a tényekhez és ezek útján törekszik az ismeretekre, ezeknek megfigyelésével, hasonlításával, egybekapcsolásával, a természettudományok induktív módszerével keresi a természet állandó törvényeit. És életre kel az etikában az utilitarizmus, a filozófiában a pozitivizmus.

A pozitivizmusnak Comte az alapvetője. Vezető princípiuma, hogy a természetet kívül nincs semmi. Biztosak és határozottak csak a fizikai tények. Még a lélektan sem tudomány, mert az önmegfigyelés megbízhatatlan és nem tudományos módszer. A lelki jelenségeket is kívülről kell vizsgálni, mint az agy működésének eredményét. Minden metafizika: visio. Az összes tünemények, még a társadalmi jelenségek is, változhatlan természettörvényeknek vannak alávetve. Azért is minden tudomány, a matematika kivételével, lényegében: fizika. A csillagászat: physique céleste, a chemia: physique anorganique. Még a minden tudományok tudománya az általa kiesztelt sociologia is az: physique sociale.

A franciák e leghatalmasabb bölcsének hatása alatt áll Stuart Mill. (1806—1873). Szerinte is a tapasztalattól független tiszta gondolkodás nem nyújt új igazságokat, a prióri tudás nincs, még a matematika is tapasztaláson alapszik. A legjobb társadalmi rend az, mely a szabadságnak és az öntevékenységnek legnagyobb fokát biztosítja. Legfőbb érdeme, hogy a multtal minden téren leszámol és így mintegy előkészíti a talajt azok számára akik

Bálványok.

Május 19.

Amit Szikra »A Bevándorlók« című regényében megírt, azt némi változtatásokkal Farkas Pál, Bálványok című darabjában mutatja be, t. i. a nevetséges túlekedést a főúri körök kegyeiért azok részéről is, akik becsületese munkájuk révén sokkal nagyobb megbecsültetésre tarthatnak igényt. Az előadás a jobbak közül való volt. *Markovits Margit* ismét ragyogtatta szép tehetségét, mert neki illő szerephez jutott. *Fodor Oszkár*, *Könyves*, *Bogyó* és *Farkas Béla* is igen jó alakítást mutattak be. Apró szerepekben *Turai*, *Veszpréminé* és *Váradí Jolán* jeleskedtek.

Vig özvegy.

Május 20.

A tavaszi idény utolsó előadása *Lehár Vig özvegye* volt, melyet a társaság élénk, öszszevágó előadásban játszott immár ötödször és mindig telt ház előtt. A közönség igen jól mulatott és előadás után is kitapsolta *Aradit*, aki magával ragadta a közönséget.

*

A tavaszi idény végén volna némi megjegyzésünk úgy az idény elhelyezésére, ami az elképzelhető legszerencsétlenebb volt, valamint a játékrendre, melynek összeállításánál ugyan nem válogatták meg a darabokat. Azonban a társulat már távol van, a színügyi bizottság pedig sehol sincs. Talán lesz valaha színházunk és hozzá illő színügyi bizottságunk és akkor lehet preventív intézkedésekről is szólni. Így post festa, kár a nyomdafestékért.

HIREK.

Tombola a lőkertben. A lőkert megnyitása alkalmával f. hó 26-án este 8 órakor tombola rendeztetik. Utána tánc. — Omnibusz járatok d. u 6 órától éjjel 12 óráig a járásbírószágtól és a városházától és vissza.

utána következnek, Darwin és Spencer számára.

De még egy ilyen uttoró, egy ilyen talaj-előkészítő él az ő korában, sőt valamivel előbb *Jean Lamarck* (1744—1829) »Philosophie zoologique« című munkájában, a palaeontologia és a természetrajz a kezdetleges állapotában, kimondja, hogy a nem, a család, a rend, a faj, természetrajzi kategóriák, nincsenek meg a természetben, mindezt mi emberek, mesterségesen vittük be tudatunkba. Mert a mit mi fajnak mondunk az nagyon relativ valami, mert az folyton változik, fejlődik, átalakul. Az ősalakok, melyekből minden faj ered, egyszerű, alacsony rendű szervezetek, melyek az ősnemzés útján, tehát szervesen anyagokból jöttek létre. A fejlődés e törvénye alól az ember sem képez kivételt, ő is egy alacsonyabb rendű szervezetből emelkedett ki az által, hogy a lét változó feltételeihez alkalmazkodó és működő szervei, egy szakadatlan átalakulás előidézői. A nagytekintélyű *Cuvier* kataklizma elmélete (hogy egy-egy vizözön után teljesen új lényekkel népesült be mindig a föld) és *Linné* mindent pontosan elskatulyázó rendszere teljesen legyőzik, agyon nyomják ugyan *Lamarck*-ot, annak dacára, hogy a nagy angol természettudós, *Lyell*, még a szervesen testekről is kimutatja, hogy azok átalakulásnak, fejlődésnek szüleményei. *Lamarck* feledésbe merült és csak 50 évvel később ásta őt ki annak homályából, *Darwin* *Károly*.

(Vége köv.)

Eljegyzés. *Ambrus Gyula* csendőr hadnagy-számvivő, Budapestről eljegyezte *Odabassich Gyula* városi tisztviselő leányát *Józsát*.

Békenap. Az állami tanítóképző-intézet kebelében folyó hó 18-án tartották meg az első békenapot, mely alkalommal *Jós István* tanár a tanártestület és az összes ifjuság előtt fejtegette a béke eszméjét, a békemozgalom célját és eszközeit, különösen kiemelve a jelenlegi kultuszminiszternek mint hazánk első békeapostolának működését ezen a téren.

Halálozás. A bajai főgymnázium ormára e hó 24-én újból kitértek a gyászlobogót. Meghalt *Schwerer József*, *Schwerer Lajos* csávolyi aljegyzőnek 17 éves fia, a bajai főgymnázium VI. osztályának jeles tanulója. Temetése május hó 24-én, délelőtt 11 órakor ment végbe Csávolyon a község általános részvétele mellett.

Tanulmányút. A helybeli tanítóképző-intézetnek negyedik osztályú növendékei két tanár kísérete mellett május hó 26-án indulnak három napi tanulmányútra, mely alkalommal Pécs városának kulturintézményeit és az ottani közgazdasági kiállítást látogatják meg.

A bajai szociáldemokrata-párt 1907. évi május hó 26-án délután fél 3 órakor a Szentháromság terén az általános titkos választójog érdekében népgyűlést tart.

Tilos a nyalakodás. A bajai rendőrkapitányság a következő rendeletet tette közzé:

Hirdetmény. A bajai piacon elterjedt azon rossz szokás, hogy a tejfel vásárlás előtt, megkóstolás végett megnyalják a tejeles kanalat, ezáltal a kóstoló nyelvéről a nyál, mely tuberkulózissal, vagy gennyedő bacillusokkal telt lehet, odakeveredik a tejfelhez s ez undorító s mások egészségére ártalmas lehet. Az orvosi vélemény alapján a tejfelnek nyalva kóstolását ezennel betiltom s fölhívom az árusítókat, hogy a vevőkkel kóstoltassák a tejfelt úgy, hogy a vevő ujja csepegtessenek a tejfelből. Ezen hirdetmény ellen vétők az 1876. XIV. t.-c. alapján hatszáz koronáig terjedhető pénzbüntetéssel, fizetésképtelenség esetén hatvan napig terjedhető elzárással fognak büntettetni.

Talán fölösleges megjegyeznünk, hogy ez a rendelet a tinta nyalókat és az uj házasokat nem érinti. Azok nyalakodhatnak tovább.

Gyengélkedésnél első orvosi tekintélyek szerint legjobbnak bizonyult a »Sirolin-Roche«, mely méregtelen, iztelen és a szervezetre semmi káros befolyással nem bír. Már rövid használat után előmozdítja az étvágyat és emeli a test erejét, úgy hogy reconvalescens, sápadt leányok s gyermekek az étvágy gerjesztése céljából okvetlen használják. A szer minden gyógyszerárban kapható.

A Baja—kiskőrösi vasút építéséhez már több érdekelt község nagyobb összeggel járult hozzá. Így *Csanád* 60.000, *Sükösd* 40.000, *Nemesnádudvar* 100.000 korona értékű részvényt jegyzett s azon fölül ingyen adja ama területet, melyen a vasut áthalad, ha az a község vagyonát képezi. Ha az érdekeltség az építési költség 35%-át megadja, akkor a vasút kiépítése biztosítva van.

Hadapród iskolai növendékek felvétele. A közöshadseregbeli — hadapród — iskolákban az 1907—1908-ik tanév kezdetén 268 egész ingyenes magyar állami alapítványi hely fog magyar honos ifjakkal betöltetni.

A pályázati folyamodványok a honvédelmi miniszteriumhoz legkésőbb folyó évi július hó 12-éig nyújtandók be.

A folyamodványhoz melléklendő:

a) születési anyakönyvi kivonat;
b) honossági és illetőségi bizonyítvány;
c) a pályázó ifju testi alkalmas voltáról valamely tényleges állományú közöshadsergebeli vagy honvéd orvos tudor által szabályszerűleg kiállított orvosi bizonyítvány;
d) az 1905—1906. egész évi és az 1906—1907-iki tanév I-ső feléről szóló iskolai bizonyítvány;

e) a beoltási bizonyítvány (de csak azon esetben, ha a himlőoltás a katonai orvosi bizonyítványban nincsen igazolva);

f) a pályázó ifju ajánlatos erkölcsi magaviseletéről szóló és a tartózkodási hely közigazgatási vagy rendőri hatósága által kiállított külön bizonyítvány (de csak azon esetben, ha a pályázó erkölcsi minősítvénye az iskolai bizonyítványban nem foglaltatnék, vagy ha a hadapród-iskolába való belépése nem közvetlenül valamely nyilvános vagy nyilvánossági joggal felruházott iskolából történik);

g) a szülők vagyoni viszonyait és jövedelmi forrásait hitelesen kimutató hatósági bizonyítvány, melyben egyszersmind a pályázó ifju testvéreinek száma, neme és életkora feltüntetendő, ha családi értesítő külön nem mellékeltenék.

A szabályszerű életkor a hadapród-iskola I. évfolyamára nézve a betöltött 14. évtől a még túl nem haladott 17-ik évig terjed.

A megkívántató előtanulmányokat illetőleg igazolandó, hogy a pályázó valamely nyilvános, vagy nyilvánossági joggal felruházott reáliskolának, gymnáziumnak vagy polgári iskolának 4 osztályát, a hadapród iskola II. évfolyamára nézve azok 5 osztályát és III-ik évfolyamára nézve azok 6 osztályát legalább »elégészes«, a tüzér vagy az utász hadapród iskolába való felvételnél pedig legalább »jó« összeredménnyel végezte el. (A latin vagy görög nyelvből nyert »elégtelen« osztályzatok figyelembe nem vétetnek.)

A honvédelmi ministerium óhajtandónak jelzi, hogy a betöltés alá kerülő helyekre mennél többen pályázzanak, különösen nagyobb számmal pályázzanak magyar ifjak a lovassági és a trais kircheni tüzérségi hadapród-iskolába való felvételért, mert ezen hadapród-iskolák párhuzamos magyar osztályai csakis akkor állíthatók fel, ha azokba elegendő számú magyar ifju jelentkezik.

Belga és francia tőke Magyarországon. A »Belga Francia Pénzcsoport«, mely tudvalevőleg Belgium és Franciaország legnagyobb pénzintézeteinek szindikátusaiból áll, a magy. szent korona országainak területén való elhelyezésre 100 millió arany frtot engedélyezett. Európa ezen leghatalmasabb pénzcsoportja a készpénztőke folyósításával Budapest legtekintélyesebb bankárját a *Roth*

Bankházat bizta meg. Felhívjuk a T. olvasó közönség figyelmét a főváros eme legnagyobb Bankházának lapunk mai számában közzétett Hirdetményére.

Magyar otthon. Elsőrangú penzió. Családok, házaspárok és magános urak részére. Elegánsan berendezett különbejáratu szobák. Rézágak, fürdők, lift. Olcsó árak. Főherceg Sándor-utca 30. sz. Budapest.

A sörfogyasztás Magyarországon. A sörfogyasztás nálunk az utolsó két év alatt, dacára bortermelésünk növekedésének, erősen megnagyobbodott. A sörtermelés az 1904/5-iki évadban pedig 1,681,404 hektoliter volt. Dacára termelésünk jelentékeny emelkedésének, a behozatal az utolsó évben mintegy nyolcvanezer hektoliterrel emelkedett. A kivitel is emelkedőben van és az elmúlt évadban meghaladta a hetvennégyezer hektolitert. A bel-földi fogyasztás összesen 1.82 millió hektoliterre tehető. A sörfogyasztási adóbevételek 15.4 millió koronára rugnak. E jelentékeny számok dacára Magyarország jóval vissza van a sörfogyasztás terén Európa államai között. Magyarországon a sörfogyasztás fejenkint évi 9 és fél literre tehető. Kisebb fogyasztási arányokat tüntet föl ezenkívül még csak Orosz- és Olaszország. A sörfogyasztás Belgiumban évente fejenkint 169 literre tehető, Németországban 106 literre. A legutóbbi évek tapasztalatai szerint a magyarországi sörfogyasztás emelkedése főleg a magyar söriparnak vált hasznára.

Szomorú statisztika. A magy. kir. központi statisztikai hivatal most tette közzé a magyar szent korona országainak f. évi február havi külkereskedelmi forgalmára vonatkozó adatokat, mely szerint behozatalunk értéke 5 millió 172 ezer koronával emelkedett a múlt évvel szemben, míg kivitelünk 12 millió koronával apadt. Ez a szomorú statisztika a legékeesebben szóló bizonyítéka, hogy minden hazafias lelkesedés hiábavaló, az osztrák ipar kiszípolozza minden erőnket. A mi iparpártolási mozgalmunk sikertelenségét a számadatok igazolják legjobban. Valóban legfőbb ideje, hogy a vámsorompók fellállításával védekezzünk az osztrák ipar ellen.

IRODALOM.

Irodalmunk egy érdekes könyvvel gazdagodott Müller dán írónak »az én módszerem« című munkája jelent meg szakavatott magyar fordításban. Müllernek ezen munkája egyedül Németországban közel 200,000 példányban forog közkézen.

Müller módszere valóságos forradalmat idé-

zett elő a népszerű egészségügy terén. 30 évi tapasztalat eredményeként rendkívül meggyőzően és éles logikával tárja szemünk elé, hogy minden testi sőt szellemi bajnak egyedüli oka az elégtelenül és helytelenül gondozott elpuhult test. Mindezen bajokon segítünk ha naponként egy kis időt szentelünk testünk ápolásának és edzésének, mert egy edzett test aránytalanul nagyobb elentálló képességet tud kifejteni, bármely csirázó betegséggel szemben s ezen testedzéshez Müller módszere szerint napi 15 perc is elegendő. A kitűnő magyarázatokat még 42 kép is kíséri úgy hogy a végzendő gyakorlatokat bárki már 2—3 napi kísérletezés után könnyen végezheti. A munka mindenkire egyformán hasznos és tanulságos, orvosi szakkörökben is a legjobb elismerésben részesült. A csinos kiállítású munkának bolti ára 2 korona. Megjelent Kostyál Jenő budapesti könyvtáros kiadásában s megszerezhető lapunk kiadója: ifj. Wagner Antal utján is.

»Egy tévedt nő naplójából.«

(Tagebuch einer Verlorenen.)

Érdekes és mindenképp tanulságos könyv került a piacra. Címe: Egy tévedt nő naplója. Átdolgozta és kiadta Böhme Margit, fordította Selli Emil.*)

Igaz, a dolog nem magyar földön történik, de oly események zajlanak le benne, az egész könyv oly dolgot tárgyal, mely aktuális mindig és mindenhol, főként pedig nálunk, hol — sajnos — oly nagyon élénk a leány-lelkek vásárja, mint tán sehol e művelt világon.

A könyv címe ugyan nem sokat mond, de aki végigolvassa, kellemesen fog csalódní. Aki pornografikus, vagy csak pikáns tartalmat vár, az nyugodtan félreteheti; ellenben aki igazán megakarja ösmerni egy sárba süpedt, de jobb sorsra érdemes leány lelkiküzdelseit, fokról-fokra sülyedésének történetét, az olvassa el figyelemmel, mert a tanulságok érdekes sorozatát fogja azokból leszürhetni.

Egy gyógyszerésznek, tehát a művelt közép osztályból való férfinak leánya jegyzi föl a könyvben erkölcsi sülyedésének fázisait, rövid, de sokat hányatott életének minden mozzanatát, s halála előtt örököül hagyja egy gyermekkori barátjának, Böhme Margit írónőnek, ki eléggé szerencsésen, nem faragott belőle regényt, amint azt helyette sok más kevésbe finom érzékű író tette volna, hanem, eltekintve egy-két sikamlós részlet kihagyásától, s a nevek elváltoztatásától, az egész naplót teljességében rendezte sajtó alá.

*) Budapest, Kiadta Benkő Gyula könyvkereskedése. Ára 4 kor.

Kronsteiner Károly Bécs 31. Hauptstrasse 120

Cs. és kir. osztr. szabadalma. — M. kir. magyar szabadalma.

OMLOKZAT FESTÉKEK

„vihareros” mészdó, épületek mázolására 49 különféle minta kgrmonként 24 fill. feljebb. 1 kgr. elegendő 10 m. 2-szeri mázolásra.

MOSható MÁZOLÁSOK

mint zománcz festék száraz, Lapidonfesték pépes, 50 különféle minta, vizoldó, egy áthuzás elegendő, tartós és nem kopik.

Kimerítő ajánlattal és költségvetéssel díjtalanul szolgál. — Főelrusító: WAGENBLATT ÉS HENERÁRI BAJA.

Sirolin

Emeli az étvágyat és a testsúlyt, megszünteti a köhögést, váladékot, éjjeli izzadást.

Tüdőbetegségek, hurutok, számarköhögés, skrofulozis, influenza

ellen számtalan tanár és orvos által naponta ajánlva.

Mint hogy értéktelen utánzatokat is kínálnak, kérjen mindenkori „Roche” eredeti csomagolást.

F. Hoffmann-La Roche & Co. Basel (Svájc)

„Roche”

Kapható orvosi receptre a gyógyszerárakban. — Ára üvegenként 4.— korona

Napló alaku följegyzéseit Timea — e nevet adta Böhme a nőnek — gyermekkoránál kezdi, élete azon pontjától, mely a legtöbb gyermekre, különösen leánygyermekre végzettsé válhatik. Amikor tüdővészben meghalt édes anyját utolsó útjára kísérték, ő ahelyett, hogy mindig zsémbelődő, de javát akaró nagynénje oltalmába került volna, könnyűvérű, ingatag, csapodár atyja gondjaiban maradt, hol már tiz esztendőskorában ledér színésznők társasága közepett pezsgőmámorban úszott atyja házában. Annak segédje csábitotta el, fölhasználva a még csak tizenégy esztendőskorú gyermekleány tapasztalatlanságát, s a kinek ő később, mint tapasztalt nő maga is szemére lobbantotta, hogy: »Maga semmirekellő, maga... gaz... mennyire alapos oka volna előttem csöndben, lesütött szemmel állani. Igen, ha parányi tisztességérzet, becsület lakoznék sivar fekete lelkében, a föld alá kellene sülyednie szégyenébe. Én számot adhatok Isten és emberek előtt mindenről, amit vétettem. Amint tettem, magammal cselekedtem senkinek véle nem ártottam, senkinek, legbecsesebb javát, erényét, becsületét nem raboltam el, s az én lelkemen nem szárad egy virágban megtört emberélet.

S midőn tizenöt esztendőskorában anya lesz, útját szegik javulásának; elrabolják tőle azt, amiért neki élni, tisztességesen élni, küzdeni, célirányos lett volna: a gyermekét vették el tőle, csak azért, mert a társadalom, a világ előtt rejteni kell a bűnt. Mert a világ nem a férfit, hanem a nőt ítéli el; a bűnt nem a csábitónak, hanem az elesábitottnak rója fel, mert hiszen: »a férfiatól nem vesznek mindent oly szigorúan.«

S ezek után, midőn egy lelkészhez adják javítóba, hol is, saját szavai szerint: »minden erejükből javítani akarnak rajta,« a durva lelkületű lelkész né házában, — aki »isten nevében« vágja szájon cselédeit, hogy megéred az orruk vére, s aki oly istentelenül káromkodik, átkozódik, — még e keresztény hitbe vetett minden bizodalomban is megintgatják, megutáltatják vele nemcsak az Ur szolgálait, hanem magában a teremőben is kételkedik, midőn azt mondá: »Nem, inkább nem hiszek semmiféle istenbe, mint a Daub és társai istenében. A milyen az úr, olyan a szolga — mondják. És viszont. Nos! Milyen úr lehet az, a kinek e képmutató, szívtelen, gonosz emberek képmutatásukkal, könyörtelenségükkel és gyűlöletességükkel szolgálni vélnek.«

A hogy e nőkarakter volt, hogy külső

sülyedése mitsem változtatott veleszületett művelt lelkületén, jellemén, igazságérzetén, azt bebizonyította akkor, midőn már mint elzúllott leány egy jó házassággal javíthatott volna sorsán, s midőn bevallotta a miatta nejtől való készülő embernek, hogy »sok férfi voltam már, valamennyi, kik birni akartak, s rendelkeztek annyi aprópénzzel, hogy szerelmemet megszerezhessék...« és ezen őszinte vallomással, mert hazudni nem tudott, elvesztette őt, s ez megtudva tőle a valót, dühében mindent tör, zúz a lakásban. De »örjögésével és szitkozódásával — írja Timea — azt bizonyította, hogy ő is csak tucatember, amolyan európai átlag-alak, s hogy az ő filiszterszemei sem tudnak a külhatások falán át a dolgok mélyébe hatolni. Bűnösségem mögött a szerencsétlenség rémesen főséges alakja áll... De ő csak a bűnt látta...!«

S midőn később szelleme, ritka női bája, finom lelkülete és nagy műveltsége ismét kiemelte a posványból egy dúsgazdag gróf maitresse-e lett, ismét csak bátor, szinte férfias föllépésének köszönhetette, hogy egy áruló névtelen levél után, melyben egy jóakarója tudtára adja a grófnak, hogy Timeának mással is van viszonya, s ő mindent őszintén bevall, az öreg gróf ezzel végzi szavait: Ne beszéljünk többet erről, minden a régiben marad.«

És a gróf hűséges támasza marad betegségében is, lassú elhervadásakor sem hagyja el, valamint egy másik plátói jóbarátja sem; s ez végtelenül jól eshetett neki, ki: »úgy félt a hosszú, borzalmas éjtől, a megsemmisüléstől, a komor Nirvánától. Meghalni borzasztó! Holtnak lenni szép, de meghalni rémes!«

És élete mégsem volt elvesztett, nem volt céltalan, mert e könyvének közrebocsátásával hálára kötelezte maga iránt a gondolkodó emberiséget.

Mert hasznát fogja látni aki elolvassa; ha végigolvasva leteszi bátran mondhatja, hogy gyarapította tapasztalatait, emberösmeretét. Okulhat belőle mindenki, érdekes tanulmány lehet orvosnak, psychologusnak, művésznék egyaránt. Nők, férfiak egyaránt kell hogy olvassák, s eléggé sajnós, hogy leánykezébe nem adható, sajnós mondom, mert talán az tanulhatna belőle legtöbbet.

Anynyi bizonyos, hogy irodalmunk nyert átültetésével, mert magas színvonalon álló könyv, a melynek nem utolsó erénye, hogy elejétől végig a legnagyobb mértékben köti le az olvasó teljes figyelmét, feszült érdeklődését.

Segédszerkesztő: **Wagner Antal.**

Hirdetmény.

100.000.000 belga és francia tőkét folyósítottunk, Magyarország területére!

RÓTH BANKHÁZ

== BUDAPEST ==

BANK-KÖZPONT:

M. kir. Opera-Bazár Palotája.

Folyósítunk:

Törlesztéses kölcsönöket földbirtokra és bérházakra 10—75 éves törlesztésre 3%—3 $\frac{1}{2}$ %—4%—4 $\frac{1}{2}$ %-os kamatra készpénzben.

Jelzálog kölcsönöket II-od és III-ad helyi betáblázásra 5—15 évre 5%-al, esetleg 5 $\frac{1}{2}$ %-kal.

Személy és tárca váltóhitelt iparosok és kereskedők részére, valamint minden hitelképes egyénnek 2 $\frac{1}{2}$ —10 évi időtartamra.

Tisztviselői kölcsönöket állami, törvényhatósági, községi tisztviselőknék és katonatiszteknek fizetési előjegyzésre kezes és életbiztosítás nélkül. Ugyanezeknek nyugdíjaira is. Értékpapírokra, vidéki **pénzintézetek** és vállalatok **részvényeire** értékük 95%-áig kölcsönt nyújtunk az Osztrák-Magyar Bank kamatlába mellett értékpapírok lombardozására rezervált több százezer korona erejéig.

Konvertálunk bármely belföldi pénzintézet által nyújtott jelzálogos — törlesztéses, — személy és váltó-kölcsönt.

Mindennemű bel- és külföldi értékpapírt napi árfolyamon veszünk és eladunk.

Tőzsde megbízásokat a budapesti és külföldi tőzsdéken lelkiismeretesen és pontosan teljesítünk, mindenkor föltétlen eredménnyel.

Pénzügyi szakba vágó **minden reális ügyletet** a legnagyobb pénzesportoknál levő összeköttetéseinknél fogva legelőnyösebben bonyolítjuk le.

Díjtalanul nyújtunk bárkinek szakszertű **felvilágosítást.**

Bankházunk képviselőjére megbízható egyéneket felvesszünk.

(Válaszbélyeg mindenkor mellékelendő.)

Bankhelyiségeink Budapesten:

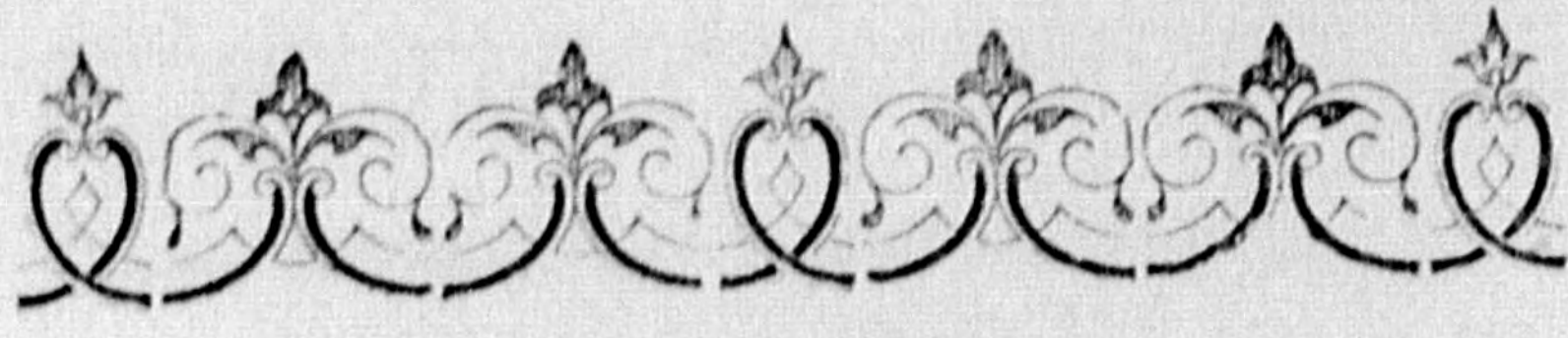
VI., Ó-utca 15. sz. és Lázár-utca 16. sz. alatt vannak.

Öz. Spitzer Simonné és Társa tégla- és cementárúgyár BAJA.

Diszno váljuk
Itató váljuk
Jászólok
Kút fedlapok
Kút medenczék
Kémény fedlapok
Oszlop fedlapok
Kerítés fedlapok
Drótbetétes csövek
Árnycsövek tölcsepek

Vizfelfogó medenczék
Kályha alátételemezek
Virágvázak
Sirkövek
Sir kerítések
Sir fedlapok
Egyszerű cementlapok
Római mozaik cementlapok
Diszes és márvány cementlapok
Mettlach és fayence lapok

I. darabos mész
Beocsini Roman cement
Beocsini Portland »
Elszigetelő lemez
Stuccatur nád
Mindennemű tégla és
cserépárúk
Elvállaljuk: **terazzo**
és minden a szakmába
vágó **beton** munkákat.

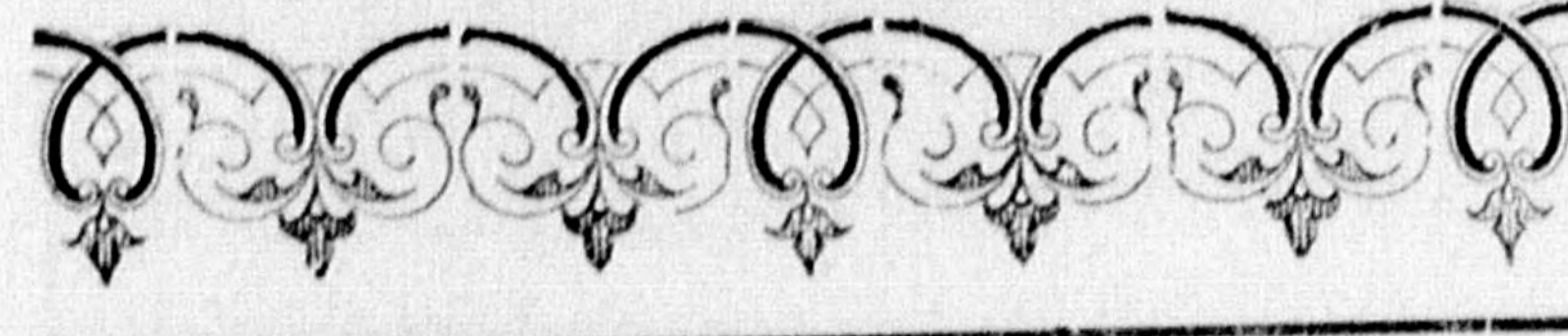

HEREFÖLD

2 és 3 éves

BÉRBE ADÓ.

özv. Spitzer Simonné és Trsa.

TAKÁCS féle gyomorsó

egyedüli biztos hatású szer makacs gyomorbajoknál, ára 3 korona. — Nagy jövedelem marad a gazda kezében, ha apró szárnyasai elhullását megakadályozza, ezt csak a

BAROMFITINKTURA

használata által éri el, ára: 90 fillér. Kik sómorbajban szenvednek, azok használják a

folyékony ecetszappant

amely kitűnő gyógyszernek bizonyult számos esetben ára: K 1.20.

Takács István „Mátyás Király“ gyógytár
CINKOTA. (Budapest mellett.) 16-1

Biztos gyógyulást

talál mindenki a felette fájdalmas bajok

Rheuma

Csuz

Ischias

Zsába ellen,

ha csak egyszer is megpróbálja
AZ ÚJ SZERT.

„SAMOL“ egy kenőcs, mely K. 1.50 és K. 2.50-es (sokáig tartó) tubusokban a legtöbb gyógyszerárban kapható.

Ha háköhelyén levő gyógyszerárban „SAMOL“ még nem volna raktáron, tessék írni a főraktárhoz.

FILÓ JÁNOS gyógyszerész, Budapest, MÁTYÁS-TÉR 3.

„Samol“ oly eddig ismeretlen, hatásos alkatrészt tartalmaz, melynek előállítására a legtöbb államban szabadalmazva van. A Budapesti ker. betegsegélyező pénztár kórházában, más számos kórházban, orvosok és magánosok által kipróbálva. Használati utasítás és orvosi vélemények minden tubusnál.

M. kir. államvasutak.

M E N E T R E N D.

Érvényes 1907. évi május hó 1-étől.

Oda.				Baja—Szabadka.				Vissza.				
Szv.	Szv.	Szv.	Szv.	213				Szv.	Szv.	Szv.	Szv.	
5402	5404	5406	5408					5401	5403	5405	5407	
I—III	I—III	I—III	I—III					I—III	I—III	I—III	I—III	
10 10	7 00	7 15	155 32	ind.	Budapest k. p. u. (183)	—	—	érk.	1 00	6 55	10 05	5 50
	5 41	7 25		»	Belgrád (183)	—	—	érk.		7 33	10 38	
3 05	7 48	11 30	4 55	»	Szeged-Rókus (184)	—	—	érk.	10 48	2 52	7 53	12 12
	6 02	9 05		»	Dálja (184)	—	—	érk.		5 37	9 45	
4 50	10 35	1 42	7 05	ind.	Szabadka (183, 184, 186)	—	—	érk.	9 29	12 48	6 20	10 28
5 05	10 48	1 55	7 17		Horvát tanyák 2. sz. őrház	—	—	—	9 17	12 36	6 08	10 14
5 09	10 54	2 01	7 23		Kelebiai tanyák 3. sz. őrház	—	—	—	9 11	12 30	6 02	10 07
5 16	11 01	2 08	7 30		Szabadkai tanyák 4. sz. őrház	—	—	—	9 04	12 23	5 55	10 00
5 25	11 10	2 17	7 38		Csikeria	—	—	—	8 56	12 16	5 48	9 52
5 33	11 19	2 25	7 46		Bácsalmási vöröserdő 8. sz. őrház	—	—	—	8 47	12 08	5 40	9 40
5 38	11 24	2 29	7 50		Bácsalmási szőlők	—	—	—	8 43	12 04	5 36	9 35
5 48	11 34	2 39	7 59	érk.	Bácsalmás (178)	—	—	{ ind.	8 34	11 55	5 27	9 22
6 03	11 46	2 54	8 09	ind.	Almás	—	—	{ érk.	8 24	11 45	5 17	9 12
6 09	11 51	3 00	8 14		Bácsbokod-Bácsborsód	—	—	—	8 19	11 40	5 12	9 06
6 33	12 15	3 26	8 42		Bajai szőlők 24. sz. őrház	—	—	—	7 54	11 15	4 47	8 38
6 56	12 38	3 49	9 05		Baja (214)	—	—	ind.	7 28	10 51	4 23	8 05
7 07	12 48	4 00	9 16	érk.	Zombor (214)	—	—	ind.	7 17	10 40	4 12	7 52
9 41	3 23									6 45	12 57	4 23

Oda.					Baja—Ujvidék.					Vissza.					
Vv.	Vv.	Szv.	Vv.	Szv.	214					Szv.	Szv.	Vv.	Vv.	Vv.	
7114	7112	7104	7116	7102						7105	7101	7115	7111	7113	
I—III	I—III	I—III	I—III	I—III						I—III	I—III	I—III	I—III	I—III	
			10 10	7 00	ind.	Bpest kpu. (183 213)	—	—	—	érk.		6 55	10 05	5 50	
			4 50	10 35	ind.	Szabadka (213)	—	—	—	érk.		12 48	6 20	10 28	
	4 00		7 22	1 15	ind.	Baja (213)	—	—	—	érk.	6 33	8 53	3 23	7 00	
	4 11		7 32	1 25		Baja-szállás város	—	—	—	—	6 24	8 46	3 15	6 52	
	4 25		7 45	1 38		Vaskut	—	—	—	—	6 07	8 31	2 59	6 36	
	4 51		8 10	2 01		Gara	—	—	—	—	5 43	8 10	2 37	6 10	
	5 06		8 25	2 15	érk.	Regőce (178)	—	—	—	ind.	5 25	7 55	2 17	5 47	
	5 09		8 26	2 16	ind.	Órszállás	—	—	—	—		7 54	2 14	5 42	
	5 37		8 54	2 39		*Körtés 13. sz. őrház	—	—	—	—		7 38	1 57	5 25	
	5 47		9 04	2 48		Gádor	—	—	—	—		7 21	1 35	5 05	
	5 56		9 12	2 56		Magyarut 16. sz. őrház	—	—	—	—		7 14	1 28	4 58	
	6 08		9 24	3 07		Nenadics	—	—	—	—		7 01	1 14	4 40	
	6 15		9 31	3 14		Zombor (184)	—	—	—	ind.		6 55	1 08	4 34	
	6 25		9 41	3 23								6 45	12 57	4 23	
			10 10	7 15	ind.	Bpest kpu. (183 184.)	—	—	—	érk.		1 00	Szv.		5 50
			5 00	2 02	»	Szabadka (184)	—	—	—	»		9 16	7 103		10 35
					»	Dálja (184)	—	—	—	»		9 30	I—III		9 45
2 25		6 51		3 46	ind.	Zombor (184)	—	—	—	érk.		6 10	11 20		7 00
2 31		6 57		3 52		Zombor-vásártér	—	—	—	—		6 03	11 13		6 52
2 41		7 07		4 02		Fernbachszállás	—	—	—	—		5 54	11 04		6 41
2 50		7 16		4 11		Zsarkovác	—	—	—	—		5 46	10 56		6 32
3 06		7 30		4 25		Sztapár	—	—	—	—		5 32	10 42		6 15
3 35		7 49		4 44		Szilberek	—	—	—	—		5 16	10 28		5 51
3 46		8 00		4 56		Militics 27. sz. őrház	—	—	—	—		4 58	10 10		5 31
4 05		8 10		5 06		Hódság	—	—	—	—		4 48	10 02		5 21
4 46		8 35		5 31		Paripás	—	—	—	—		4 29	9 45		4 43
5 00		8 49		5 45		Parrag	—	—	—	—		4 08	9 25		4 10
5 08		8 57		5 53		Pelvayszállás 35. sz. őrház	—	—	—	—		3 59	9 16		3 59
5 16		9 05		6 01	érk.	Szépliget (180)	—	—	—	{ ind.		3 50	9 09		3 50
5 40		9 16		6 03	ind.	Bulkeszi	—	—	—	{ érk.		3 26	9 07		3 21
5 44		9 30		6 17		Petróc-Dunagálos	—	—	—	—		3 12	8 55		3 06
6 16		9 45		6 30		Ó-Futtak	—	—	—	—		3 01	8 44		2 49
6 50		10 10		6 55		Chotekpuszta 46. sz. őrház	—	—	—	—		2 32	8 16		2 10
7 00		10 19		7 05	érk.	Ujvidék (181. 182. 183.)	—	—	—	ind.		2 21	8 04		1 45
7 13		10 31		7 17								2 07	7 51		1 30
11 57				10 38	érk.	Belgrád (183)	—	—	—	ind.			5 41		7 25

MIT IGYUNK ?

hogyan egészségünket megóvjuk, mert csakis a természetes szénsavas ásványvíz erre a legbiztosabb óvószert.

Minden külföldit fölülmúl hazánk természetes szénsavasvizek királya:

a mohai ÁGNES-Forrás.

Milleniumi nagy éremmel kitüntetve.

rögtön megszűnteti, páratlan étvágygerjesztő, használata valódi áldás gyomorbejásoknak.

Kedvelt borvíz! Olcsóbb a szódavíznél! Mindenütt kapható!

Főraktár: DRESCHER GYULA úrnál Baján.